

Önkéntesként szerzett benyomások 2017 kiemelkedő nemzetközi szakmai eseményéről

IFLA World Library and Information Congress
83rd IFLA General Conference and Assembly
2017. augusztus 19-25.
Wrocław, Lengyelország

Nem hittük, hogy kis önkéntes csapatunk tagjai (Gerencsér Judit, az MKE főtáskára, Csikász-Nagy Ágnes, az OSZK Könyvtári Intézet Könyvtártudományi Szakkönyvtár és Németh Márton, az OSZK E-könyvtári Szolgáltatások Osztályának munkatársa, Pataki Fruzsina és Tót Barbara az ELTE másodéves informatikus könyvtáros mesterszakos hallgatói) teljesen végiggondolták, hogy milyen kalandba is vágnak bele, amikor kapva kaptak a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, illetve a Lengyel Könyvtárosok Egyesülete által felkínált lehetőségen, hogy Wrocławban részt vehessünk a 83. IFLA konferencián. Kár is lett volna kihagyni az alkalmat, hiszen pótolhatatlan tudással és rengeteg kapcsolattal gazdagodhattunk ezen a nagy eseményen. Fiatal szakemberekként, kezdő konferencia látogatóként, vagy akár már lassan évtizedes szakmai rutinnal felvértezve, de végső soron szívvel-lélekkel könyvtárosokként kihagyhatatlan az ilyen nemzetközi eseményen való részvétel, nemcsak látogatói, hanem szervezői minőségben is. Első alkalommal hívtak több országból önkénteseket – remélhető, hogy ez a gyakorlat nem áll meg itt: legközelebb is szívesen megyünk! Olyan nemzetközi tapasztalatokat, módszereket gyűjthettünk itt be, melyeket akár itthon is sikerrel kamatoztathatunk: az előadások, a poszterek, a kiállítók sok-sok újdonsággal és érdekességgel szolgáltak számunkra. De nemcsak maga a konferencia, hanem a helyszín is megannyi élményt nyújtott számunkra: a gasztronómiai fogások, a legváratlanabb helyeken felbukkanó törpék, a kulturális gazdagság, a harsogó élet a központban mind-mind színesítette ott-tartózkodásunkat, mi is egy kicsit részesei lehettünk a Wroc-LOVE életérzésnek.

Ebben a beszámolóban bepillantunk kicsit az önkéntes munka kulisszái mögé is, személyes élményekkel fűszerezve a szakmai tapasztalatok áttekintését.

Az önkéntes munka keretei

A konferencia hivatalos időtartamát meghaladva, augusztus 16-tól 25-ig a helyszínen tartózkodtunk. A lengyelországi önkéntes koordinátor hölgygel, Joanna Golczykkel váltott levelezést követően az önéletrajz, a korábbi szakmai tapasztalatok és a motivációs levél alapján osztottak be minket a különböző munkafolyamatok segítésére. Csikász-Nagy Ágnes a szinkrontolmácsokat segítő csoportban kapott helyet. A szintén velünk tartózkodó Gerencsér Judit a résztvevők regisztrációját, információk igényeik kielégítését segítő csapatba került. Németh Márton a regisztrált személyek szakmai anyagokkal, illetve hátizsákkal történő ellátását segítette, valamint segített a reprográfiai szolgáltatások szervezésében is. Pataki Fruzsina és Tót Barbara feladata egy iskolai könyvtáros magyar önkéntessel, Paszabi Ágnessel együtt az úgynevezett badge control volt, amelynek során a konferencián résztvevő személyek különböző alkalmakra szóló beléptető jelvényeit ellenőrizték, hogy részt vehetnek-e az adott előadáson, amelyet meg szeretnének hallgatni. Ezen kívül a különféle kérdésekkel hozzájuk fordulóknak megpróbálták a legjobb tudásuknak megfelelő információt megadni. Ehhez a munkakörhöz tartozott az egyes előadásokat meghallgatni kívánó személyek számszerű regisztrálása is, hogy a szervezők lássák, hányan voltak kíváncsiak az adott szekcióra. Mindnyájan megtapasztaltuk munkánk során, hogy milyen színes összetételű az önkéntes csapat. Öt kontinensről érkezett önkéntes munkatársakkal dolgozhattunk együtt. Szolgálat közben mindenkinek piros színű mellényt kellett hordania, így könnyen felismerhetőek voltunk a segítségre vágyó konferencia-résztvevők számára.

Augusztus 17-én, a közös délutáni tréninggel vette kezdetét az önkéntesek felkészítése. Itt vehettük át a badge-ünket, ami a nevünkön kívül egy QR-kódot, színscíket, az általunk beszélt, hivatalos IFLA-nyelveket jelölő zászlócskát, egy külön zsebben a kivonatolt programot és – bizonyos szolgáltatásokra való jogosultság esetén – catering-bónókat is tartalmazott. Ezen kívül minden munkával töltött napon ebédre voltunk jogosultak, ami finom meleg ételekből és gyümölcsből állt. Nem hordhattunk a mellényen szereplő feliratot eltakaró ruhadarabot vagy hátizsákokat, ezért mindnyájan kaptunk egy-egy sötét-piros válltáskát, benne olyan ajándékokkal, mint IFLA-s elemlámpa, a 288 oldalas részletes program, Wrocławot népszerűsítő szóróanyagok és a Lengyel Könyvtárosok Egyesülete (Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich) ajándékeként egy aprócska jegyzetfüzet tollal és színes jelölécédulákkal. Az önkéntesek útmutatóját csak napokkal később kaptuk kézhez. Noha a berlini székhelyű K.I.T. Association & Conference Management Group már ötödízben szervez IFLA kongresszust, meglepve tapasztaltunk néhányszor bizonyos fokú szerveztlenséget. Először állt ennyire színes, több országból érkezett résztvevőből az önkéntes csapat. A szervező cég az önkéntesekkel való együttműködést leszámítva remekül végezte a dolgát. A stábtagok a rendezvény vaskos forgatókönyvével felszerelve közlekedtek, mindenki folyamatosan figyelemmel kísérte a területet, amiért felelt. A stábtagok és az önkéntesek közötti kommunikáció többlépcsős jellege elsősorban kissé körülményesnek tűnt, furcsa mód például csak a lengyel csoportvezetők kaptak a német stáb tagjaihoz pontos elérhetőséget, s bár nem tűnik túl demokratikusnak ez az „információs hierarchia”, de kétségkívül igen hatékony volt. A technikai stáb is profi módon végezte a munkáját. Kiválóan működött a hangosítás, a projektoros vetítés, a tereprendezés; csodá-

latos tisztaság volt, az állófogadásokon is zökkenőmentesen zajlott az étkeztetés, a kiürült tálcák, poharak visszavitele.

A szinkrontolmács-segítő, headset osztozó csapat néhány tagja

A közös képzés a köszöntőkkel és prezentációk bemutatásával kezdődött, itt tudtuk meg, hogy mi is hivatalosak vagyunk a 22-i kulturális estre, és itt ismertették a badge különféle résztvevői kategóriákat jelölő színcsíkjaik jelentését is. A csoportvezetők bemutatása, majd segítségükkel egy-egy 25-30 fős csoporthoz kapcsolódva a helyszínbejárás következett. A rendezvénytér kialakítása viszonylag jól átgondolt koncepciót követett, még imaszoba is helyet kapott a helyszínek között. Ezt követően ismét visszatértünk az önkéntesek számára kijelölt épületbe, ahol újabb prezentációkat láthattunk, aztán ismét a csoportvezetőink köré gyűltünk, s ezúttal bemutatták munkaállomásainkat.

Ízelítő a programból

Az IFLA konferencián való részvétel mindenképpen alapos előzetes felkészülést igényel. A gazdag programból ki kellett jelölni a prioritásokat, figyelni a párhuzamosságokra, az egyes rendezvényhelyszínek közötti távolságokra, mindezt egyeztetni az önkéntes munka beosztásával. Persze maradnia kellett elég időnek a poszterek és a kiállítás megtekintésére is. Komplex kihívás, de azért meg lehetett felelni neki. A magyar részvétel az előadások számában és a résztvevők létszámában is igen markáns volt.

Márton számára több lehetőség nyílt a programokba történő bekapcsolódásra, mert a munka dandárja a megnyitót megelőző időszakra koncentrált. A többiek beosztása sajnos elég erőteljesen behatárolta a programokon való részvétel lehetőségeit. Másfelől viszont a konferencia kezdete előtt ők voltak kevésbé elfoglalva, felfedezhették a várost, ahol több száz, törpéket ábrázoló bronzszobor van elhelyezve a legváratlanabb helyszíneken. A törpék eredetileg az 1981-es szükségállapot után az ellenállás jelképeként falakra festett graffitik voltak, ennek emlékére állították fel az első bronzszobrot 1990-ben. Kihasználva a szabadidőt, ellátogattak két könyvtárba is: a Városi Közkönyvtár központi épületébe és az egyik fiókkönyvtárba, amelyet a vasútállomáson nyitottak meg az olvasók számára. Ez utóbbi idén áprilistól várja az olvasni vágyókat. Viszonylag nagy intézményről van szó, olvasóteremmel, számítógépekkel és elkülönített gyermekrészzel. Az álló-

mány igen széleskörű, a könyvektől kezdve a hangoskönyveken át az igen jelentős – 1500 kötetből álló – mangagyűjteményig. Ezek után átmentek a Városi Könyvtár központi épületébe, amely három szinten helyezkedik el. A földszinten található a gyermekrészleg, ahol megtapasztalhatták, hogy ott nem csak könyveket találnak a fiatal olvasók, hiszen külön zenei sarok van számukra berendezve zongorával, az olvasást pedig kényelmes babzsák-fotelek biztosítják. A könyvtár első emeletén helyezkedik el a médiatár és a felnőtt részleg (még magyar szépirodalmi könyveket is lelhetünk itt), a legfelső emeleten pedig az amerikai részleg, ahol a berendezéssel és a színvilággal sikerült érzékeltetni valamit az Egyesült Államok mindennapjainak hangulatából.

Az információs anyagokat osztogató csapat első regisztrációs napon szolgálatban lévő tagjai

Nagyon hasznos a nyitóünnepség előtti speciális ülés azok számára, akik elsőként vesznek részt IFLA konferencián. Itt rengeteg hasznos tippet lehet kapni a program-szerkezetről, praktikus helyi információkról, kiemelik a konferencia fő csomópontjait, az IFLA vezetőivel, munkatársaival történő konzultációs lehetőségeket, információszervezési módokat a szervezet kampányairól, programjairól.

Ezt követően átsétáltunk a Centenárium Csarnok főépületébe a nyitóünnepségre, ahol a 2500 fős tömeget a popzenei koncertek hangulatát idéző fényár fogadta. A konferenciát felvezetése fantasztikus légkört teremtett. Először az elnöki beszédeket hallgathattuk meg: a jelenlévőket *Donna Sheeder* jelenlegi IFLA elnök üdvözölte elsőként, majd *Gerald Leitner* főtítár folytatta. A lengyel köztársasági elnök, *Andrzej Duda* levelének tolmácsolását követően *Piotr Gliński* miniszterelnök-helyettes, kulturális és nemzeti örökség-miniszter köszöntötte a könyvtárosokat, majd *Rafał Dutkiewicz* wrocławói polgármester és *Elżbieta Stefańczyk*, a Lengyel Könyvtárosok Egyesületének elnöke, valamint *Tomasz Makowski*, a lengyel nemzeti könyvtár igazgatójának beszédeit hallgathattuk meg. Zárásképp *Richard Butterwick-Pamlikowski* tartott egy történelmi áttekintést Wrocław múltjáról. Végül elérkeztünk a leglátványosabb, lélegzetelállító részhez: Wrocław rövid történetének zenés-táncos bemutatójához. Egymást váltotta a szláv népzene a jazzel, a 19-20. század fordulójának Breslauját idéző német kabarészonokkal, vidám, pattogós dallamokra, megható taktusokra hullámzó melódiák következtek, miközben artisták szökeltek fel s

alá. A dobok, a vonósok, az ének és a táncosok együtt reprezentálták Wrocław hol boldog, hol szomorú történetét.

Rögtön ezt követően került sor az IFLA Reference Model részletes bemutatására. A modell a bibliográfiai adatok logikai struktúráját igyekszik leírni függetlenül attól, hogy az adatforrás milyen különféle rendszerekben vagy alkalmazásban kerül tárolásra, feldolgozásra. Ezen az általános szinten nem tesz különbséget a hagyományos értelemben vett bibliográfiai, illetve állományrekordok, valamint a besorolási rekordok között, az összes rekordot a bibliográfiai információ fogalma alatt értelmezi. Ezzel párhuzamosan pedig az OCLC munkatársainak nagyívű előadásait is meg lehetett hallgatni a könyvtárak köz-eljövőjét meghatározó általános fejlődési trendekről, s az ezekhez illeszkedő szolgáltatási portfóliójukról.

Az egyik érdekes szekció a váratlan természeti katasztrófák válságmenedzsmentjéhez kapcsolódó információáramlás könyvtári szerepéről és feladatairól szólt. Itt kisebb csoportokba rendeződve oldottak meg szituációs gyakorlatokat, az ad hoc létrejött nemzetközi csoport tagjai közül többen személyesen átélt példát is tudtak mondani. A csapat valóban a világ különböző pontjairól érkezett, volt köztünk maláj, nigériai, ugandai, ruandai, vietnami és amerikai vendég is. Egy másik helyszínen *Ana Brzezińska* tartott előadást a multiplatform és a VR (Virtual Reality) könyvtári használatáról, ahol több meglepetés is érte a hallgatóságot. Itt csak részben esett szó a virtuális valóságról, ugyanennyi hangsúlyt fektetett az AR-re is (Argumented Reality – kiterjesztett valóság). Utóbbit egy lélegzetelállító, futurisztikus videóval szemléltette, mely a Nimble nevű virtuális eszköz könyvtári felhasználását mutatta be (<https://vimeo.com/32126928>).

Az egyik szekció keretén belül finn és svéd előadók mutatták be, hogy mitől lesz egy könyvtár valóban zöld könyvtár, illetve hogyan tudnak a könyvtárak segíteni az ENSZ Fenntartható Fejlődés Programjának a megvalósításában. Ezen kívül megtudhattuk, hogy a BiblioBoXXok a régi utcai telefonfülkék könyvszekrényekké újrashasznosított változatai, s azt, hogy többségük napelemmel működik. Egy másik szekcióban bemutatták, hogyan oktathatunk játékosan programozást robotpintyekkel, könyvtári keretek között. Előadásokat hallgathattunk arról, hogy a világ különböző pontjain (többek között Kínában, Oroszországban, Kanadában és az északi országokban) hogyan újítanak fel, illetve építenek új könyvtárakat, akár az olvasók ötleteinek bevonásával. Külön szekció foglalkozott a webarchiválás témakörével, értékes kapcsolatteremtésre adva lehetőséget a most formálódó OSZK kísérleti projekt kapcsán.

A teljes konferencia programját számos vonatkozásban átszötte két nagyon fontos IFLA kezdeményezés: a Global Vision Discussion általános szakmai párbeszéd a legtágabban vett könyvtárszakmai és felhasználói célközönség számára (<http://globalvision.ifla.org>), illetve a Library Map of the World interaktív szakmai térkép (<https://librarymap.ifla.org/>), amelynek szerkesztésében Barátné Hajdu Ágnes is tevékenyen részt vett, az IFLA Governing Board tagjaként. Ez utóbbi azért is különleges, mert először tesz hozzáférhetővé aktuális statisztikai adatokat (melyek egyelőre főként a nemzeti statisztikai rendszerekből lettek átemelve) globális térképre vetítve. Mindkét kezdeményezés szervesen kíván kapcsolódni az ENSZ fenntartható fejlődés érdekében megfogalmazott céljaihoz.

A szekcióülések mellett a konferencia lenyűgöző eleme volt a poszterszekció. 190 posztert fogadtak el, s ezek túlnyomó többsége bemutatásra is került a rendezvényen. A

tág értelemben vett könyvtár- és információtudomány szinte összes fő témaköre felvult a könyvtárügyi stratégiai kérdésektől kezdve az információs műveltség terjesztésén keresztül a speciális témáig. Erre a szekcióra is igaz volt, mint a rendezvény egészére, hogy ténylegesen az összes kontinens képviseltette magát, így a műfaji változatosság mellett remek betekintést nyerhettünk az egyes földrajzi régiókat jellemző aktuális szakmai problémákba is. Nagyon jó érzés volt látni azokat a projekteket, melyek keretei között pl. amerikai egyetemek, illetve európai intézmények próbálnak segíteni az információs műveltség terjesztésében, fekete-afrikai országokban. Ezek a poszterek illeszkedtek talán a leghűbben a kongresszus szlogenjéhez: Könyvtár, Szolidaritás, Társadalom.

Augusztus 22-én nagyszabású kulturális esten vehettünk részt, pazar vacsorával egybekötve. Több száz négyzetméter alapterületen megszámlálhatatlan fogásból választhatunk, egymástól tematikusan is elkülönülő standokon tállalták az előételeket, hidegtalakat, leveseket, hús- zöldség- és halételeket, a desszerteket és az italokat. Az est további része könnyűzenei koncerttel folytatódott, amelyet időnként az egyes lengyelországi régiók jellemző néptáncainak bemutatása szakított meg. A konferenciára biztatására a lengyelek hagyományos báltermi tánca, a polonéz alaplépéseit sajátíthattuk el, majd párokba rendeződve, a megadott koreográfia alapján, a mintegy 3000 jelenlévő könyvtáros körbetáncolta a csarnok udvarán található óriási medencét, közepén a multimédia-szökőkúttal. Utóbbit a sötétedés után bemutatott vízishow alatt láthattuk működés közben: a színes fényekkel megvilágított vízugarakkal és a porlasztott vízpermetre vetített mozgóképekkel. Ezt követően két helyszínen kül- és beltéri diszkó várta a közönséget. A környéken lakók éjszakai nyugalmaát a szabadtéri silent disco biztosította. A zenét három különböző DJ keverte, ám mindezek közül a fejhallgatóink állítható csatornáin keresztül tudunk választani. Ha valaki „füles” nélkül szemlélte az eseményeket, meglepő látványt kelthetett a tömeges pantomimprodukciónak is beillő jelenet.

Augusztus 24-én, a záró ceremónián a leköszönő elnök, *Donna Sheeder* köszöntö meg az egyesület munkáját, ezt követően különböző kategóriákban kiosztották az IFLA-díjakat, bemutatkozott az új Governing Board, benne az újraválasztott Barátné Hajdu Ágnessel, az MKE elnökével, majd hivatalosan is átadták a stafétát a következő IFLA konferencia helyszínének, Malajziának. Az ünnepség végén *Glória Pérez-Salmerón* átvette az elnökséget és ünnepélyesen lezárta a konferenciát.

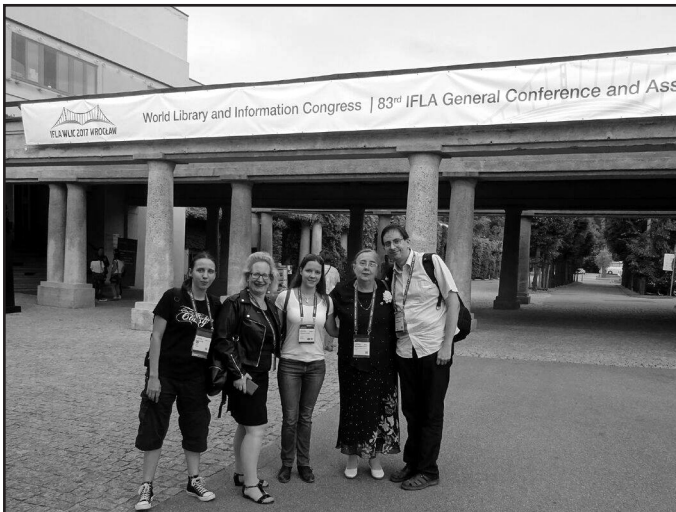
A zárónapot követően, míg a többiek már úton voltak hazafelé, Márton részt vett a kirándulónapon, egy wroclawi tudományos könyvtári túrán, mely kitűnő betekintést nyújtott abba, hogy milyen hatalmas könyvtárfejlesztési beruházások zajlottak az utóbbi években a városban, s hogy ezek eredménye milyen sokoldalúan tükröződik a kulturális örökség megőrzésében, s a felhasználói célközönség kiszolgálásában.

Úgy érezzük, munkánkat, illetve a szakmai élményeket is összegezve sikerült a maximumot kihozni ebből a tíz napból. Fruzsina és Barbara megpróbálta a lehető legtöbbet megmutatni az *Önkéntesként Wrocławban* című blogjában is (www.wlicvol2017.wordpress.com). Ágnes beszámolója a Könyvtártudományi Szakkönyvtár honlapján érhető el: <http://ki.oszk.hu/konyvtar/2017/09/beszamolo-a-wroclawi-83-ifla-konyvtari-es-informacios-kongresszusrol-2017-augusztus-19-25/#more-5898>

Álomszerű lenne jövőre is ott lenni

Márton részletes beszámolót készített az MKE számára, illetve blogján is igyekezett élményei egy részét megosztani (<http://nemethmarton.eu>). Felhívjuk még a figyelmet Koreny Ágnes beszámolóira is (<http://librarianbd.blogspot.hu/search/label/%23WLIC2017>)

Bácsú Wroclawtól a záróünnepség után

Végezetül köszönjük a részvételhez nyújtott pénzügyi támogatást az MKE-nek. Őszintén reméljük, hogy nem ez volt az utolsó alkalom, amikor részt vehettünk a szakma egyik legértékesebb és leglátványosabb nemzetközi rendezvényén.

Csikász-Nagy Ágnes, Németh Márton, Pataki Fruzsina, Tót Barbara
